

До спеціалізованої вченої ради Д 35.051.01
Львівського національного
університету імені Івана Франка

ВІДГУК

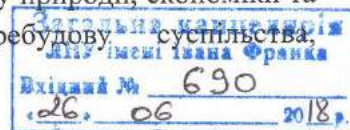
офіційного опонента

доктора економічних наук, доцента **Ємельяненко Лариси Михайлівни**
на дисертаційну роботу **Гинди Стефанії Миколаївни**
«Управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.03 –
економіка та управління національним господарством

Актуальність теми дисертації

Сучасний розвиток земної цивілізації характеризується радикальною трансформацією суспільства, до основних ознак якої необхідно віднести: технологічну та інформаційну революцію, перехід до економіки знань, збурення глобалізації та нерівномірності розвитку країн, руйнування ієрархічних та ствердження мережевих структур, гомогенізацію та гетерогенізацію, самоідентифікацію людини, макрофінансову нестабільність та циклічність. Фінансово-економічна, структурна, інституційна, політична кризи та військові конфлікти на Сході України загострили проблему не тільки забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на світовому рівні, а й взагалі крихкості економічного розвитку держави. Сукупність накопичених в Україні фінансових, економічних, інфраструктурних, технологічних, екологічних, соціальних і управлінських проблем призвела до повного розбалансування національної економіки та висунула перед економічною наукою потребу пошуку стратегії управління соціально-економічним розвитком держави, яка б давала можливість активно скеровувати самодостатній власний рух з мінімальними втратами.

Проблематиці державного управління економічним розвитком присвячено чимало наукових праць. Водночас, як свідчать сучасні реалії, останнім часом різко загострилася необхідність перегляду концепції розвитку національної економіки, виходячи із завдань формування моделі сучасного господарства, що базується на повноцінному відтворенні виробничого потенціалу, активізації інвестиційно-інноваційних та інтелектуальних ресурсів, відповідає вимогам глобалізації та реалізації європейського вектору інтеграції нашої країни. Одним із стратегічних напрямів є модернізація соціально-економічної системи на основі використання нових технологій та інновацій у всіх сферах людської діяльності, синхронізації розвитку природи, економіки та людини. Модернізація забезпечує якісну перебудову суспільства.

детермінується впливом чинників, серед яких слід зазначити рівень формування та використання людського, інтелектуального та соціального капіталів – складових синтезованого капіталу суспільства.

Виходячи з вищезазначеного, можна з впевненістю констатувати, що дисертаційна робота Гинди С.М., яка присвячена вирішенню науково-практичного завдання оцінювання рівня інтелектуального капіталу регіонів України та його впливу на економічний розвиток з науковим обґрунтуванням інструментарію управління процесами інтелектуальної капіталізації національної економіки є надзвичайно актуальною.

Актуальність дисертації Гинди Стефанії Миколаївни підтверджується тим, що її робота виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри інформаційних систем у менеджменті Львівського національного університету імені Івана Франка, зокрема в межах наукової теми «Інформаційно-аналітичні технології в управлінні соціально-інноваційними процесами в Україні» (державний реєстраційний номер 0116U001640).

Тема дисертаційного дослідження відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Достовірність та обґрунтованість теоретико-методологічних положень, методичних та прикладних розробок, висновків і рекомендацій, представлених у дисертаційній роботі С.М. Гинди, підтверджується коректністю постановки наукових і практичних завдань, комплексністю використання методологічних та методичних прийомів.

Наукові положення дисертації Гинди С.М. мають достатньо високий ступінь обґрунтованості та достовірності, оскільки вони базуються на опрацюванні великої кількості наукових розробок українських та зарубіжних науковців щодо питань управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки, а також є результатом об'єктивного аналізу досліджуваних процесів, здійснених за допомогою сучасного наукового інструментарію, зокрема широкий спектр методів: абстрактно-логічний, аналіз і синтез, індукція і дедукція, уточнення понять й термінів; формалізації, аналогії, системного аналізу; порівняльного аналізу; комплексного оцінювання та кластеризації; графічний. У процесі дослідження використано програмні продукти Deductor SA і MS Excel.

Інформаційна база дослідження включає наукові праці зарубіжних та вітчизняних учених, законодавчі та нормативно-правові акти України, статистичні дані Державної служби статистики України, офіційні матеріали

Світового банку, Міжнародної організації праці, Державні програми соціального і економічного розвитку, державні програми зайнятості, а також періодичні видання, публікації у відкритій пресі та загальнодоступні ресурси всесвітньої мережі Інтернет.

Основні результати дисертації апробовані на науково-практичних, міжнародних та Всеукраїнських конференціях і опубліковані в наукових виданнях, впровадженням результатів дослідження у практику діяльності державних структур. Зокрема, серед них виділимо: департамент економічної політики Львівської обласної державної адміністрації в процесі розробки та надання пропозиції до щорічної Програми соціально-економічного та культурного розвитку області, регіональних освітніх програм та інших програмно-цільових документів (довідка № 1-12-246 від 05.02.2018 р.); Товариство з обмеженою відповідальністю «Транс-сервіс» в процесі розробки системи заходів щодо розвитку інтелектуального капіталу працівників та збільшення кількості робочих місць для працевлаштування осіб з обмеженими можливостями. Рекомендації та висновки були враховані у практичній діяльності відділу навчання та розвитку персоналу (довідка № 375 від 20.02.2018 р.).

Наукові здобутки здобувача використовуються у навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка, ІВНЗ «Європейський університет» Львівської філії; Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

Аналіз змісту дисертації, опублікованих праць та автореферату підтверджує достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, що містяться у дисертації і виносяться на захист

Детальне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи, авторефератом та опублікованими науковими працями Гинди С.М. дає підстави стверджувати, що основні положення, висновки і рекомендації, що представлені в дисертації, мають достатній рівень обґрунтованості, сформульовані самостійно та повністю відображають особисті авторські здобутки.

В дисертації вперше науково обґрунтовано концепцію розвитку інтелектуальної капіталізації національної економіки (рис. 3.1, с. 144), яка ґрунтується на визначальних процесах управління (табл. 3.1, с. 142), реалізацію якої запропоновано здійснити через концептуальний сценарій (рис. 3.3, с. 146), з використанням сформованої організаційно-економічної моделі регулювання процесів управління інтелектуальною капіталізацією економіки (рис. 3.4, с. 149).

Серед здобутків теоретико-методологічного характеру слід відзначити вдосконалення понятійного апарату дослідження в частині змістовного наповнення дефініції «інтелектуальна капіталізація економіки», як процесу створення доданої вартості у всіх сферах та на всіх рівнях національної економіки за певний проміжок часу, з використанням різних складових частин інтелектуального капіталу, серед яких визначальними є людський, організаційний, соціальний та інформаційний капітали (р. 1.1, с. 25-46 та с. 6 автореферату).

До результатів дослідження, що характеризуються суттєвими елементами наукової новизни можна віднести доробки автора методологічного та методичного характеру, а саме:

- розроблено методологічний базис формування та реалізації концепції управління процесами інтелектуальної капіталізації національної економіки, основними компонентами якої визначено мету, оперативні цілі, завдання, рис. принципи, підсистеми забезпечення, функції та чинники управлінського впливу через здійснення запропонованого концептуального сценарію з використанням сформованої організаційно-економічної моделі регулювання (р.3, с. 136-157 та с. 11 автореферату);

- запропоновано методичні положення комплексного оцінювання рівня розвитку інтелектуального капіталу регіонів, які передбачають комплекс процедур розрахунку значень узагальнених показників, що дало змогу дослідити тенденцію зміни та результативність управління процесами інтелектуальною капіталізацією національної економіки упродовж досліджуваного періоду (р. 2.2, с. 94-115 та с. 9-10 автореферату);

- удосконалено процедуру макроекономічного аналізу інтелектуального капіталу, яка на відміну від інших використовує групування видів економічної діяльності на високо-, середньо- та низькоінтелектуальності. Це дало змогу виявити ключові чинники, які позитивно чи негативно впливають на рівень розвитку інтелектуальної капіталізації економіки (р. 2.3, с. 115-133 та с. 10 автореферату);

- сформульовано інституційно-організаційні підходи до реформування системи управління адміністративно-правовим, фінансовим та інформаційним забезпеченням процесів інтелектуальної капіталізації з метою підвищення темпів економічного зростання й покращення добробуту населення країни (р. 2.1, с. 80-94 та с. 8 автореферату);

- одержали подальший розвиток науково-практичні рекомендації щодо удосконалення управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки (р. 1.2, с. 46-62, та с. 7 автореферату);

- висвітлено підходи до кластеризації регіонів України за оцінкою основних складових частин інтелектуального капіталу (людської,

організаційної, соціальної та інформаційної), шляхом поділу усіх регіонів на три кластери: з високим, середнім та низьким рівнем інтелектуального капіталу за допомогою використання математичної моделі, основою якої є штучна нейронна мережа на основі карт самоорганізації Кохонена в аналітичній платформі Deductor. (р. 2.2, с. 94-115, та с. 10 автореферату).

Теоретичне значення отриманих автором результатів дослідження полягає у тому, що сформульовані і обґрунтовані в дисертації теоретичні положення поглиблюють наукові знання про інтелектуальну капіталізацію економіки України, її сутність та управління нею.

Практична цінність отриманих результатів полягає у тому, що обґрунтована здобувачем сукупність теоретико-методологічних положень та пропозицій практичного спрямування формує підґрунтя для підвищення ефективності державного управління та зростання економіки України.

Основні положення та результати дисертаційної роботи повною мірою представлені у 25 наукових працях загальним обсягом 7,01 д. а. (5,58 д. а. належить особисто автору), з них: 9 статей у наукових фахових виданнях України (з них 7 включено до міжнародних наукометричних баз), 1 - у закордонному журналі, 3 — в інших наукових журналах, 12 — у збірниках матеріалів наукових конференцій. Обсяг друкованих праць і їх кількість відповідає вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидат економічних наук. Таким чином можна стверджувати, що основні результати дисертаційного дослідження Гинди С.М. в повній мірі оприлюднені до захисту дисертації.

За своєю структурою, обсягом, змістом та оформленням дисертаційна робота виконана з додержанням існуючих вимог установлених законодавством України стосовно кандидатських дисертацій. Представлена робота є завершеною кваліфікаційною працею, викладена аргументовано на високому рівні. Мова, стиль та структура роботи відповідають встановленим вимогам.

Основний зміст, положення наукової новизни, а також висновки і рекомендації, викладені в дисертаційній роботі, у повній мірі відображено в авторефераті дисертації, що дає підставу вказати на ідентичність їх змісту.

Текст і зміст автореферату відображає всі ключові положення та отримані результати дисертаційної роботи, які кваліфіковано представлені відповідно до встановлених МОН України вимог та рекомендацій.

Недоліки та дискусійні положення дисертаційної роботи

Віддаючи належне науковим здобуткам автора, представленим у дисертаційній роботі, слід, однак, відзначити наявність дискусійних моментів, що викликають певні зауваження.

1. У підрозділі 1.1 (с. 26-47) «Соціально-економічна сутність та

системоутворюючі компоненти інтелектуальної капіталізації економіки» проведено теоретико-методологічний аналіз структури інтелектуального капіталу, що дає можливість зробити висновок про доцільність виокремлення таких його складових: людський, організаційний, структурний та інформаційний капітал. На нашу думку, у роботі варто було б детальніше зробити критичний аналіз результатів досліджень інших вчених щодо визначення структурних частин цього капіталу.

2. Не всі питання автор досліджує з однаковою повнотою. Зокрема, опису такої складової забезпечення системи управління процесами інтелектуальної капіталізації як інформаційної в дисертації відведено 7 сторінок (с. 54-60), а всім іншим складовим – 4 (с. 60-63). Водночас вважаємо, що адміністративно-правове, фінансове та інше забезпечення цієї системи також суттєво впливає на процеси управління інтелектуальною капіталізацією національної економіки.

3. Визначення інтенсивності рівня розвитку інтелектуального капіталу регіонів (р. 2.2, с. 98-116) слід було доповнити показниками оцінювання та моніторингу окремих галузей національного господарства.

4. Окремим важелями активізації інтелектуальної капіталізації економіки України автором логічно визначено інноваційно-інноваційні процеси (р.3.2, с. 160-175). Проте в дисертації не представлено жодного визначення інновацій і не зрозуміло, що саме автор має на увазі під ними, оскільки в науковій літературі не має єдиного підходу до визначення інновацій в царині інтелектуальної капіталізації.

5. Серед заходів стимулювання державної підтримки інноваційно-інвестиційних процесів в Україні (с. 174-175) не приділено належної уваги висвітленню проблемних питань щодо дієвості нормативно-правової, інституційної, податкової, грошово-кредитної та ін. політики.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер та не можуть вплинути на достатній науковий рівень, новизну та достовірність результатів дисертаційної роботи С.М. Гинди, яка має характер ґрунтового, наукового та надзвичайно корисного дослідження в прикладному аспекті. Це дозволяє зробити висновок про наукову зрілість автора та результативність проведеного ним дослідження.

Загальний висновок

Представлена на відгук дисертаційна робота Гинди Стефанії Миколаївни є ґрунтовним науковим дослідженням, де викладено авторський підхід до вирішення важливого науково-прикладного завдання, яке полягає в поглибленні теоретико-методичних засад та в науковому обґрунтуванні

оновленого інструментарію управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки України.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що дисертація «Управління процесами інтелектуальної капіталізації економіки України» виконана на належному науковому рівні, має практичну спрямованість, за своїм змістом, структурою і оформленням відповідає вимогам МОН України та пунктам 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року (зі змінами та доповненнями), а її автор – Гинда Стефанія Миколаївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

професор кафедри макроекономіки
та державного управління
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана
доктор економічних наук, доцент

Л.М. Ємельяненко

